

3. Крушельницька І. В. Екологічний емоційний фон вагітної жінки як барометр здорового розвитку дитини. URL: <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v7/i36/22.pdf> (дата звернення 28.03.2022).
4. Медико-психологічні аспекти вагітності. Особливості становлення материнської сфери. URL: <https://extempore.info/component/content/article/9-journal/1385-meduko-psykholohichni-aspekty-vahitnosti-osoblyvosti-stanovlennia-materynskoj-sfery.html?Itemid=357> (дата звернення 25.04.2022).
5. Психоемоційний стан жінок зі спонтанною вагітністю та після застосування допоміжних репродуктивних технологій. URL: <https://med-expert.com.ua/journals/ua/psihoemocijnij-stanzhinok-zi-spontannoju-vagitnistju-ta-pislja-zastosuvannja-dopomizhnih-reproduktivnih-tehnologij/> (дата звернення 25.03.2022).
6. Психоемоційний стан під час вагітності. Чого варто очікувати. URL: <https://kmpb1.com.ua/2020/08/psykhoemotsijnij-stan-pid-chas-vahitnos/> (дата звернення 27.04.2022).
7. Шпатаковська Г.В. Дослідження психоемоційного стану жінок в період адаптації до вагітності. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/245/1/153-161.pdf> (дата звернення 28.03.2022).

Тимків Соломія

Науковий керівник – доц. Чорна Ірина

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Розпочинаючи навчання в школі, діти вже спроможні доволно запам'ятовувати і це закономірно, бо молодший шкільний вік характеризується тими значними якісними змінами, які залежать від пам'яті і, в тому числі, логічної пам'яті. Не вміючи ще диференціювати завдання, молодші школярі виробляють у себе настанову на дослівне запам'ятовування й відтворення. Водночас, при правильному педагогічному керівництві, вони можуть осмислено запам'ятовувати доступний для них матеріал. Але це не заперечує важливість і простого дослівного запам'ятовування, яке сприяє поповненню словникового запасу і розвитку культури дитячого мовлення, довірливої пам'яті, самоконтролю, вміння помічати помилки [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Незважаючи на тривалу історію досліджень пам'яті у молодшому шкільному віці, це питання, на нашу думку, сьогодні вимагає більш детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Родоначальником власне наукового психологічного аналізу вивчення запам'ятовування вважається Г. Еббінгауз, який вперше експериментально дослідив особливості запам'ятовування та розробив методи вимірювання мнемічних процесів.

Проблема розвитку та функціонування пам'яті вивчалась багатьма відомими спеціалістами, такими як: Ж. Піаже, Г. Мюллер, А. Пільцеккер. Проте, саме особливості пам'яті молодших школярів досліджували: П.П. Блонський, М. Й. Варій, П. І. Зінченко, Н. М. Ільїна, С. Коробко, О.М. Леонт'єв, В. С. Лозниця, А. А. Смирнов, О. Я.Савченко, інші.

Мета статті теоретичний аналіз психологічних особливостей розвитку пам'яті у дітей молодшого шкільного віку.

Основними завданнями дослідження є:

1. Проаналізувати наукову та науково-методичну літературу з питань особливостей навчальної діяльності та пам'яті дітей молодшого шкільного віку.

2. З'ясувати групи об'єктивних та суб'єктивних факторів, які впливають на розвиток пам'яті молодших школярів.

3. Розробити методичні рекомендації для вчителів початкових класів та батьків, щодо покращення пам'яті школярів.

Виклад основного матеріалу. Переступаючи поріг школи, учень починає нове життя. Радість пізнання, відчуття нового і, звичайно, тривога. Це зумовлено зміною провідної діяльності дитини. Якщо раніше це була гра, то в школі – навчання, спрямоване на засвоєння вироблених людством знань, умінь та навичок, формування особистості майбутніх громадян. Для молодших школярів навчання – не розвага. Це не просто сидіти за однією партою із однолітками, а важка праця під керівництвом вчителя.

Особливе місце у пізнавальній сфері молодших школярів займає пам'ять. Як правило, переважає короткочасна образна пам'ять, для якої властиві швидке запам'ятовуванням матеріалу і відтворення [Савченко О. Я. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти. Дошкільне виховання. 2000. № 11. С. 4-5.].

Вважається, що структурно-функціональним підґрунтя такої пам'яті є замкнуті нейронні ланцюги, так звані нейронні пастки: під час проведення нейрофізіологічних досліджень у період навчання дітей молодшого шкільного віку в окремих ділянках центральної нервової системи було виявлено нейрони, що активуються повторно через певні інтервали часу; такі ланцюги виявлено в гіпокампі, у тім'яно-таламічних відділах і лобовій корі. Саме циркуляція збудження зумовлює розвиток перебудованих процесів, і забезпечує формування функціональних змін, що підтримують короткочасну пам'ять [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Короткочасна образна пам'ять відіграє найважливішу роль у навчальній діяльності молодших школярів. Завдяки їй переробляється великий обсяг інформації, відсіюється не потрібне та залишається те, що потенційно корисно. У результаті, не має перевантаження зайвою інформацією довгострокової пам'яті.

Обмежений обсяг короткочасної пам'яті молодших школярів є додатковим стимулом узагальнення ними інформації: чим більше узагальненої інформації надходить до довготривалої пам'яті, тим більше її може міститися в короткочасній пам'яті і тим складніші рішення можуть прийматися дитиною.

Короткочасна образна пам'ять дозволяє швидко та легко запам'ятовувати ту навчальну інформацію, яка є унаочненою (картки, малюнки, плакати), а тому вимагає оволодіння дитиною спеціальними прийомами запам'ятовування інформації [Льїна Н. М. Загальна психологія. Навчальний посібник: підготовка до екзамену. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 122 с.].

Для молодших школярів характерною є мимовільна пам'ять. Це означає, що, передусім, діти запам'ятовують яскраве, цікаве, несподіване, і це відбувається без зайвих зусиль, мимоволі. Мимовільна пам'ять фіксує цікаві відомості, яскраві події, казки. Впродовж наступних років навчання особливості пам'яті суттєво змінюватимуться, вони набуватимуть ознак довільності, ставатимуть більш регульованими.

Чинники розвитку пам'яті у дітей молодшого шкільного віку поділяються на дві групи: об'єктивні і суб'єктивні. Перша група впливає на особливості запам'ятовування: 1) кількість інформації; 2) характер матеріалу (зрозумілість, усвідомленість, наочність, зв'язок); 3) умови.

Друга – пов'язана з особливостями того, хто запам'ятовує цю інформацію: 1) функціональний стан організму; 2) зацікавленість; 3) спрямованість; 4) попередній досвід; 5) провідний тип пам'яті.

Всі чинники, що впливають на продуктивність пам'яті молодших школярів взаємопов'язані між собою та можуть як позитивно, так і негативно впливати на пізнавальний розвиток дитини [Варій М. Й. Загальна психологія: Навч. посібник / Для студ. психол. і педагог. спеціальностей. Львів: Край, 2005.].

Нами було розроблено методичні рекомендації для вчителів початкових класів та батьків щодо покращення пам'яті школярів:

1. Численні дослідження показують, що дитина, яка росте в атмосфері любові, краще засвоює шкільні знання. Підтримка та міцні емоційні зв'язки важливі не тільки для її комфорту, але й для діяльності. Не порівнюйте свою дитину з іншими, акцентуйте увагу на її досягненнях та особливостях. Це стане запорукою успішного навчання.
2. Розвивайте пам'ять дитини: хороший настрій, позитивна налаштованість на розумову працю продукують «світлі думки» та високу ефективність запам'ятовування інформації.
3. Для успішного запам'ятовування важливе розуміння інформації, а не її «зазубрювання».
4. У цьому віці запам'ятовування інформації буде продуктивним, якщо робити це у формі гри.
5. Для кращого запам'ятовування навчальної інформації, допоможіть дитині пов'язати її з вже знайомими предметами, явищами тощо.
6. Спілкуючись з дитиною не жалійте позитивних емоцій, вони сприятимуть кращому запам'ятовуванню нею інформації.
7. Читайте разом з дитиною казки, оповідання, пригодницьку літературу. Розучуйте з нею пісні і вірші. Це сприятиме не лише розвитку пам'яті, а й

мислення, уваги, уяви. Покажіть дитині власним прикладом, що читання приносить людині задоволення, збагачує її.

8. Під час пояснення навчального матеріалу використовуйте зрозумілі дитині яскраві образи та цікаві пояснення.
9. Пропонуйте завдання за мірою їх складності: від найпростіших до найскладніших.
10. Чим більше видів пам'яті та аналізаторних систем приймають участь у запам'ятовуванні навчального матеріалу, тим краще зберігається та відтворюється інформація.
11. Розвитку пам'яті дитини сприятимуть три умови: зрозумілість, наполегливість, регулярність.

Висновки. Отже, про неоднозначність тлумачення поняття пам'ять свідчить історія розвитку цього психічного пізнавального процесу. Комплексне вивчення цього питання, з урахуванням поглядів представників різних психологічних шкіл та теорій, дозволяє отримати різнопланову інформацію про генезу пам'яті та шляхи зростання її продуктивності впродовж життя людини.

Пам'ять пов'язана з індивідуальними психічними властивостями особистості. Крім того, існує взаємодія мнемічних процесів з такими індивідуальними якостями людини, як досвід, знання, вміння та навички. Зв'язок цей двосторонній, оскільки пам'ять з одного боку залежить від цих якостей, а з іншого – сприяє їх подальшому розвитку.

Традиційно сензитивним періодом становлення пам'яті та процесу запам'ятовування вважається молодший шкільний вік, де провідним видом діяльності стає навчання, яке передбачає продуктивність функціонування мнемічної сфери дитини. Переважаючим типом пам'яті у навчальній діяльності є короткочасна образна пам'ять, яка характеризується швидким запам'ятовуванням матеріалу та негайним його відтворенням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варій М. Й. Загальна психологія: Навч. посібник / Для студ. психол. і педагог. спеціальностей. Львів: Край, 2005. 232с.
2. Ільїна Н. М. Загальна психологія. Навчальний посібник: підготовка до екзамену. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 122 с.
3. Коробко С. Особливості розвитку пам'яті учнів 1- 4 класів. Початкова школа. 2002. № 6. С. 13 - 16.
4. Лозниця В. С. Пам'ять, теорії пам'яті, види та процеси. Психологія та педагогіка : Основні положення. Київ : Наукова думка, 1999. С. 139 - 146.
5. Савченко О. Я. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти. Дошкільне виховання. 2000. № 11. С. 4-5.